

Conceptverslag publieksavond donderdag 2 mei 2024

Onderwerp: ambitieplan Nationaal Park Schiermonnikoog

Opening

Voorzitter dhr. Fokkinga opent de vergadering en heet iedereen welkom. Er is afscheid genomen van voorzitter Lutz Jacobi en secretaris Jan de Vries. De nieuwe interim voorzitter Klaas Fokkinga en secretaris Durk Holwerda hebben zich kort voorgesteld.

Tijdens deze publieksavond staat het eerste concept van het nieuwe ambitieplan centraal. In 2023 is al heel veel informatie verzameld en inbreng geleverd zoals tijdens de publieksavond van 1 juni vorig jaar. Deze informatie en delen van teksten van Chris Braat en Jaap Jepma vormen de bouwstenen voor de aanzet die tijdens de vergadering is toegelicht. Tineke Helmers is gevraagd voor het opstellen van het ambitieplan en er ligt een eerste concept dat via onze website beschikbaar is. We hopen dat u ons tijdens deze publieksavond helpt dit ambitieplan verder vorm te geven.

Na deze publieksavond wordt de inbreng verwerkt en 10 juni zal er een tweede publieksavond worden georganiseerd waarin naast het ambitieplan ook de agenda van de vergadering van het Overleg Orgaan van 24 juni wordt voorgelegd. We hopen dat het ambitieplan vastgesteld kan worden tijdens deze vergadering van het Overleg Orgaan.

Mededelingen/actualiteiten die van belang zijn voor uitwerking van het ambitieplan

Durk Holwerda maakt allereerst excuses voor het niet verspreiden van de uitnodiging in de huis-aan-huis. Er is in de communicatie iets misgegaan waardoor de uitnodiging niet is verspreid zoals die normaliter op route gaat. De dorpsomroeper is ingehuurd om alsnog zoveel mogelijk mensen uit te nodigen voor deze avond. Dat is gelukt, de zaal zit vol met belangstellenden.

Mensen uit de zaal vragen zich af tot wanneer er gereageerd kan worden op het ambitieplan? We spreken af dat **er tot 15 mei, schriftelijk gereageerd** kan worden. De emailadressen worden op de website van het nationaal park geplaatst.

Het ambitieplan staat op de website van het Nationaal Park Schiermonnikoog: [Vergaderstukken en beleidsdocumenten - NP Schiermonnikoog \(np-schiermonnikoog.nl\)](#). Daarnaast worden er extra geprinte exemplaren bij het Baken neergelegd.

Afronding traject Tijdelijke Ondersteuning Nationale Parken

Het traject rondom subsidie voor de Tijdelijke Ondersteuning Nationale Parken (TONP) zit in de afrondende fase aldus de voorzitter. Dat betekent dat er richting het Rijk verantwoording moet

worden ingediend over de trajecten destijds zijn aangevraagd. Wat is er uitgevoerd voor de verkregen subsidie?

Een van die trajecten is het opstellen van een ambitieplan. Om te voorkomen dat de eerder verkregen subsidie moet worden terugbetaald, is het noodzakelijk dat het ambitieplan, net als de overige rapportages binnen de subsidie voor tijdelijke ondersteuning Nationale Parken (TONP), vóór 1 juli 2024 wordt ingediend bij het Rijk. Dit is een harde (en allerlaatste) deadline/mogelijkheid.

Doorkijk nieuwe Rijksregeling voor Nationale Parken

Het Rijk heeft gezegd trots te zijn op de nationale parken en biedt daarom verdere ondersteuning. Dat wil zeggen dat er binnenkort subsidie beschikbaar wordt gesteld. Er komt volgens Holwerda geld om processen te financieren die uitvoering verder brengt. Dat kan een verlengde zijn van dit ambitieplan omdat het de uitvoeringsagenda die naar aanleiding van het ambitieplan wordt opgesteld kan ondersteunen. Er komt concreet de mogelijkheid om handen en voeten te kunnen geven het ambitieplan, u mag allen hierin meedenken. De suggesties worden meegenomen. Voor 1 juli 2024 moet deze subsidie aanvraag worden afgerond en ingediend bij LNV.

Ondersteuning voor communicatie en educatie

Het Rijk heeft extra middelen toegezegd voor de Coördinatie op het gebied van Communicatie en Educatie in het Nationaal Park. De Coördinator C&E gaat hierover met de andere coördinatoren C&E uit de andere Nationale Parken in overleg hoe deze middelen ingezet kunnen worden om de C&E binnen de Nationale Parken te versterken.

Relatie ambitieplan ten opzichte van andere plannen en programma's

Er zijn heel veel andere plannen en programma's waar u binnenkort ook wordt gevraagd voor een informatieavond. Zoals dijkversterkingsopgave 1Eilaun en het integraal waterbeheerplan. We kunnen het zelf allemaal niet eens bijhouden soms. Als Nationaal Park hebben we ook niet overal een even grote rol, maar via het ambitieplan bewaken we de verbindingen die er zijn.

Ambitieplan NP Schiermonnikoog

Proces en planning

Het ambitieplan moet voor 1 juli 2024 bij het Rijk, LNV, zijn ingediend. We vinden het daarbij belangrijk dat alle partijen goed zijn aangehaakt, en hun input hebben kunnen leveren voor het plan. De keuze is daarom gemaakt om te werken met twee concepten. Een goede afstemming is belangrijk om een gedragen ambitieplan in te dienen. Dhr. Fokkinga hoopt hiermee ook dat het ambitieplan als hamerstuk kan worden behandeld tijdens de vergadering van het Overleg Orgaan.

Onderstaand vindt u de globale planning met daarbij de afstemmingsmomenten en het proces.

8 april	<ul style="list-style-type: none"> • Werkgroep overleg • Input voor 1e concept
2 mei	<ul style="list-style-type: none"> • Publieksavond • Input voor 1e concept
22 mei	<ul style="list-style-type: none"> • Werkgroepvergadering • Input voor 2e concept
10 juni	<ul style="list-style-type: none"> • Publieksavond (20.00 in de Stag) • Input voor 2e concept
24 juni	<ul style="list-style-type: none"> • Vergadering Overleg Orgaan • Besluitvorming
30 juni	<ul style="list-style-type: none"> • Definitief indienen Ambitieplan bij LNV

Toelichting op hoofdlijnen

Hoe is het ambitieplan ingedeeld? En wat is een vooruitblik? Hierover is het volgende toegelicht.

In 2022, 2023 en 2024 zijn er onder andere keukentafelgesprekken, publieksavonden en enquêtes gehouden om input op te halen voor het ambitieplan. Dit alles heeft geresulteerd in een gezamenlijk toekomstbeeld, beschreven in hoofdstuk 3. Het is een wensbeeld richting 2050, een te grote stap om in één keer te plannen. Daarom maken we tussenstappen om zo tot concrete resultaten te komen en uiteindelijk het wensbeeld te vervullen. Van ambities naar concretisering, van concretisering naar projecten.

Het ambitieplan begint met een beschrijving over een aantal onderwerpen kenmerkend voor Schiermonnikoog. Het beschrijft in een beknopte inleiding de geschiedenis, natuur, waterwinning, landschap, beleving en economie. Daarnaast beschrijven we hier ook de (externe) bedreigingen die mogelijk op ons af komen en welke opgaven er de komende jaren zijn. De opgaven zijn vertaald in thema's. Deze thema's vertegenwoordigen de hoofdstukken van het ambitieplan:

- Natuurherstel en bescherming
- Meer zelfvoorzienend zijn
- Landbouw
- Recreatie en toerisme
- Cultuurhistorie
- Samen zorg dragen voor het eiland
- Communicatie en educatie
- Onderzoek

In elk thema worden de gezamenlijke ambities die we de komende jaren zien (met we bedoelen we iedereen die betrokken is en zich betrokken voelt bij het Nationaal Park) beschreven. Om toch richting de toekomst steeds meer concreet te worden, bevat elke ambitie concretisering. Vanuit deze concretisering kan een vertaalslag richting uitvoering worden gemaakt. In hoofdstuk 5 wordt

daarom de uitvoeringsagenda weergegeven. Uiteindelijk zet je hiermee de ambities om in concrete projecten.

Reacties uit de zaal

- We hadden verwacht dat er al een ingevuld uitvoeringsplan zou zijn.
- Pagina 13: *'Besluit en adviezen van het Overleg Orgaan worden uitgevoerd door de Beheerstichting van het Nationaal Park Schiermonnikoog.'* Dit is feitelijk onjuist. Wat het Overleg Orgaan besluit wordt uitgevoerd door de partijen binnen het Nationaal Park. De Beheerstichting is momenteel alleen een Stichting die de gelden van het NP beheert, en heeft verder geen uitvoerende status. We corrigeren dit in het ambitieplan.

Bespreking per thema

Na deze introductie is elk thema mondeling toegelicht. De inhoud kunt u vinden in het ambitieplan.

Thema: Natuurherstel en bescherming – toelichting door dhr. G. Vriens

- Blz. 18: 'er is bos verwijderd'
- Wat wordt gemist in het algemeen is het stuk cultuur en historie. Wie bloemen plukt blijft bloemen plukken, wie vist blijft vissen. Met andere woorden, het is de cultuur van Schiermonnikoog om ook het hout van de boskap weer her te gebruiken. Laten we ook op die manier denken. Dit onderwerp relateert aan thema natuurherstel en bescherming, thema cultuurhistorie en thema meer zelfvoorzienend.
- Een andere opmerking bij dit thema is dat Schitterend Schiermonnikoog wellicht niet het juiste perspectief weergeeft omdat ook gasten de enquête in kunnen vullen. Mevr. van den Bosch antwoordt dat het mogelijk is om onderscheid te maken tussen gasten en inwoners. Goed om dat mee te nemen in de keuze voor toekomstige enquêtes.
- Een belangrijke keuze voor het ambitieplan is de vraag of we terug willen naar natuur en beheer zoals het in 1989 was. Een actief beheer. Of willen we de natuur zijn gang laten gaan?
- Een vraag uit de zaal is of de konijnenpopulatie wordt genoemd. Dit wordt genoemd in het ambitieplan bij het thema natuurherstel en bescherming.
- Een suggestie uit de zaal is om ook referenties toe te voegen van bijvoorbeeld het landschapsbiografisch essay. Voorstel is om een referentiekader toe te voegen aan het plan.
- Hoe zit het met vervolg, beheer en onderhoud voor keuzes in het ambitieplan? Dhr. Vriens geeft aan dat natuurbeheer door de provincie wordt betaald. Maar per ambitie en concretisering moet gekeken worden naar projecten en ook de haalbaarheid van projecten.
- Pagina 19 de zin "naast het terugdringen van de stikstofneerslag kan begrazing bijdragen aan..." aanpassen naar "naast het terugdringen van de effecten van de stikstofneerslag..."
- Pagina 19 de zin "mogelijk dat de eilander veehouders hierin een rol kunnen krijgen", weglaten.
- Pagina 20 de zin "Er is ruimte om vanuit het Nationaal Park aan te geven waar accenten op moeten liggen en hoe het Nationaal Park aangehaakt wil zijn bij de totstandkoming van het plan." Uitgangspunt is dat het beheerplan Natura2000 kan meezeilen op het ambitieplan en niet andersom.

Thema: Meer zelfvoorzienend zijn – toelichting door dhr. D. Holwerda

- Pagina 23, 3^e alinea: een suggestie is om deze alinea concreter te maken met meer voorbeelden. Het valt op dat vaak het voorbeeld van de eilander kaas wordt genoemd. Maar er zijn natuurlijk veel meer voorbeelden die hier bij passen. Voorstel is om hier ook de pluktuin mee te nemen, of bijvoorbeeld het hergebruik van organische reststoffen. Het gaat om wat je op het eiland beschikbaar hebt en hoe je dit weer gebruikt. Dit komt ook voort uit de Schiermonnikoogse gebruiken en cultuur.
- Pagina 25, *concretisering: we minderen zo veel mogelijk met fossiele brandstoffen*. Hier wordt genoemd dat het mogelijk is om windmolens bij de veerdam te plaatsen, dit is onjuist en passen we aan.
- Pagina 25, *concretisering: we minderen zo veel mogelijk met fossiele brandstoffen*. We moeten ons afvragen of we de aanlanding van elektriciteitskabels en windmolens willen als nationaal park. Dat is uiteindelijk aan het overleg orgaan, maar we kunnen scherper aangeven middels het ambitieplan dat we dit niet willen kijkend naar de natuurdoelen die we ambiëren. Er wordt hier een tekstvoorstel voor aangeleverd.

Thema: Landbouw – toelichting door dhr. D. Holwerda

- Pagina 27/28, Duurzame inkomenszekerheid is een zeer verwarrende term, wat wordt hiermee bedoeld? Dhr. Holwerda licht toe dat het een toekomstbestendigheid betekent en dat we dit anders moeten bewoorden en toelichten in de tekst.

Thema: Recreatie en toerisme – toelichting door mevr. N. van den Bosch

- Een zorg vanuit de zaal is dat men vreest dat dit een soort vrijbode is om steeds grotere stukken van het natuurgebied permanent af te zetten. Mevrouw van den Bosch antwoordt dat dit zeker niet de intentie is. De intentie is om die gebieden tijdens het broedseizoen af te zetten waar broedvogels aanwezig zijn en die zonering flexibel te laten zijn en aan te kunnen passen als de natuur daarom vraagt.
- Zorg vanuit de zaal is dat het voor eilanders (inwoners, toeristen, vaste gasten) steeds minder toegankelijk wordt. We concluderen gezamenlijk dat het belangrijk is om hierover korte communicatielijnen te houden met de werkgroep beheer. Dit is reeds verwoord in het ambitieplan bij thema: communicatie en educatie.
- Er wordt genoemd dat de spelregels, waaronder zonering, duidelijk moeten zijn voor toeristen. Suggestie vanuit de zaal is om daarom ook meer gastheren in het veld te brengen, (mensen die toezichthouden in het gebied en mensen aanspreken die zich niet aan te spelregels houden). Een ambitie zou kunnen zijn om ook hier meer de eilanders te betrekken. Natuurmonumenten is verplicht om toezicht te houden, maar dat laat onverlet dat ook bewoners mee kunnen helpen met het 'vrijwillig' toezichthouden op de spelregels in het NP.
- Een suggestie vanuit de zaal is dat de gemeente moet zorgen voor huisvesting. We missen het overleg over werk tussen de partners in het Nationaal Park.

Thema: Communicatie en educatie – toelichting door mevr. N. van den Bosch

- Vraag: we zien eigenlijk weinig van wat de commissie beheer doet. Hoe gaan we hiermee om? Moet hier verslaglegging verbeterd worden? De werkgroep beheer bespreekt voorstellen die in het overleg orgaan besloten worden. Er moet een duidelijke communicatie

komen vanuit de werkgroep beheer en tijdelijke werkgroepen wat er is besproken. Hoe kunnen we dit zo transparant mogelijk neerzetten? Het voorbeeld werd gegeven dat er vanuit Communicatie en Educatie altijd een jaarplan en een jaarverslag gemaakt wordt met wat er voor het jaar op de planning staat en wat er dat jaar is uitgevoerd (en of dat conform het jaarplan gedaan is). Zoiets zou ook door de werkgroep beheer opgesteld en gedeeld kunnen worden.

- Het moet kenbaar gemaakt worden wie in werkgroepen zitten en wie in tijdelijke werkgroepen en wat het onderwerp is. Zodat iedereen ook productief kan meewerken.
- Vraag vanuit de zaal is of de werkgroep vergaderingen ook toegankelijk gemaakt kunnen worden voor het publiek? Dhr. Fokkinga geeft aan dat we vooral moeten voorkomen dat het Poolse landdag wordt. Mocht er een stroming missen dan kan die worden toegevoegd. We nemen deze suggestie mee.
- Een andere suggestie is om de werkgroep besprekingen mee te nemen in een nieuwsbrief. Een nieuwe ambitie wordt uitgesproken om er dan een nieuwsbrief van het Nationaal Park van te maken. In de nieuwsbrief kunnen belangrijke zaken vanuit het NP gedeeld worden met bewoners (en eventueel ook met bezoekers).
- Pagina 39, hier zou bij de inzet van communicatie en educatie binnen de ambitie moeten komen te staan: “en door gebruik te maken van de expertise die op het eiland aanwezig is.”
- Pagina 41, eerste kopje onder governance, overlegorgaan: hier kan de besluitvorming nog duidelijker worden verwoord. Wie doet wat.
- Pagina 42, vierde kopje onder governance, tijdelijke werkgroepen: beschrijf hier ook hoe de inwoners zien wat hiermee gebeurt.

Thema: Onderzoek – toegelicht door mevr. N. van den Bosch

- Vanuit de zaal kwam ook nog naar voren dat het delen van de uitkomsten van het onderzoek heel belangrijk is. Dat kan via de nieuwsbrief van het NP, maar kan ook breder: via wetenschappelijke artikelen, binnen onderzoeksnetwerken, etc.
- Vraag vanuit de zaal: betreft het hier alleen onderzoek door onderwijsinstellingen (stages en afstuderen) of door wetenschappelijk onderzoekers? Mevrouw van den Bosch antwoordt dat in het Nationaal Park beide soorten onderzoeken worden uitgevoerd. Er zijn studenten die onderzoek doen voor hun opleiding, soms als onderdeel van een groter, of langlopend onderzoek. Daarnaast zijn er wetenschappelijke onderzoekers actief op Schiermonnikoog en de ambitie is om het onderzoeksnetwerk verder te versterken, zoals ook in het plan is opgenomen.

Thema: Cultuurhistorie – toegelicht door dhr. D. Holwerda

- Zijn er ambities in hoe we met het bos om gaan? In het kader van cultuurhistorie gaan we deze discussie minder voeren, dan komen we weer terug bij beheer.
- Dhr. Holwerda vraagt aan de aanwezigen of er dingen zijn met betrekking tot cultuurhistorie die voor het Nationaal Park belangrijk zijn en die in het ambitieplan meegenomen moeten worden.

Thema: Samen zorg dragen – toegelicht door mevr. T. Helmers

- Vanuit de zaal komt sterk naar voren dat eilanders niet meer trots zijn op het Nationaal Park, maar dat wel weer zouden willen.
- Tineke geeft aan dat we hier met elkaar zitten om te leren van het verleden en om met elkaar te kijken: hoe kan het dan wel?
- Vanuit de zaal wordt nogmaals het belang ingebracht om te leren van het verleden, die te benoemen en dat gebruiken als startpunt voor de toekomst.
- Suggestie vanuit de zaal: Als er staat “we doen het samen” dan moeten we er echt voor zorgen dat alle partners vertegenwoordigd zijn. Bij alle overleggen in het NP. Wij zitten hier betrokken te zijn, we willen het samen doen, maar niet alle partners uit het NP zijn er. Zij horen nu niet wat er speelt en welke emoties er leven.
- Suggestie vanuit de zaal: We zullen er weer naartoe moeten dat we benadrukken dat alle mensen binnen dit NP, alle geledingen, zich hebben gecommitteerd om bij de besluitvorming uit te gaan van consensus. Dat zou in het ambitieplan weer duidelijk neergezet moeten worden.
- Vanuit de zaal wordt aangegeven dat er uitgegaan moet worden van consensus en dat alle partners zich daaraan moeten committeren. Dhr. Fokkinga licht toe: wanneer is iets een besluit van het Nationaal Park? En wanneer is iets een besluit? Als er een meerderheid is? Als er tweederde meerderheid is? Of als er consensus is? Dat laatste is natuurlijk het mooiste, maar dat vraagt wel dat partners water bij de wijn zullen moeten doen. En zaken kunnen ook weer veranderen. Wat het Overlegorgaan besluit is het leidinggevende plan wat uitgevoerd gaat worden in dit Nationaal Park.

Overkoepelende aandachtspunten

Structuur werkgroep, overlegorgaan, etc.

- Hoe is de structuur van de organisatie opgebouwd? Het zou fijn zijn om hier een afbeelding van te maken. Wat is ieders rol, taak en verantwoordelijkheid. En hoe ziet het proces rondom besluitvorming eruit? Welke mogelijkheden voor samenwerking zijn er?
- Klaas licht toe: het Overleg Orgaan neemt besluiten. U kunt inspreken via de partners. Natuurmonumenten voert uit, maar neemt geen besluiten. Voorstel is om een organogram te maken.
- Vanuit de zaal komt de zorg voor overkoepelend beleid naar voren. Men licht toe dat de laatste 8 jaar hebben Natuurmonumenten van Noord-Nederland er alles aan gedaan om het landelijk beleid uit te voeren. Maar dat beleid past niet binnen de kaders die wij hier op het eiland hebben. Zoals de bordenkwestie, dat is landelijk beleid maar past niet op Schiermonnikoog. Dat is voor niemand leuk geweest. Het is belangrijk om ook de rol van Natuurmonumenten en beheer mee te nemen in het organogram en dus ook de taken en verantwoordelijkheden.
- Vraag is ook wat de rol van de werkgroep beheer, provincie Fryslân en de beheerstichting is binnen het geheel? Dit past ook in een organogram overzicht.

Breder uitzetten van vacatures

- Vanuit de zaal wordt voorgesteld om er voor te zorgen dat personeel zoveel mogelijk op het eiland gehuisvest is. Dat is belangrijk voor het behoud van de leefbaarheid op het eiland. Daarbij kun je denken aan het opleiden van eilanders of vacatures te combineren zodat het

een full time functie wordt zodat ze zich kunnen vestigen op het eiland. Passende huisvesting is daarbij wel een belangrijk punt zo wordt toegevoegd vanuit de zaal.

Helder vervolg uitvoeringsprogramma

- Vanuit de zaal wordt aangegeven dat men had verwacht dat deze ook al was ingevuld. Dit is nog niet het geval. Dhr. Fokkinga licht toe dat dit ook omwille van de tijd is. Omwille van de tijd is ervoor gekozen om een ambitieplan op het abstractieniveau te maken wat nu voorligt. Zodra dat plan is goedgekeurd, kan er een begin gemaakt worden met het uitvoeringsprogramma. En dat is een gezamenlijk proces: alle partijen binnen het NP moeten gezamenlijk kijken hoe we uitvoering geven aan de gestelde ambities.
- Geef een doorkijk en perspectief richting de uitvoeringsagenda. Wanneer vullen we deze aan? Wie staan hiervoor aan de lat? Zorg dat deze afspraak met het vaststellen ambitieplan in het Overleg Orgaan wordt gemaakt zodat uitvoering doorgang vindt.

Rond tien uur sluit voorzitter Fokkinga de vergadering af en nodigt iedereen uit om nog een hapje en drankje te nuttigen in het Dorpshuis.